

УДК 327:94

ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ПИТАННІ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНО- ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

ЦІВАТИЙ В.Г.,
Ректор
Дипломатичної
академії України
при МЗС України,
кандидат
історичних наук,
доцент кафедри
дипломатичної
та консульської
служби,
Заслужений
працівник освіти
України

Проаналізовано проблеми техногенної безпеки в Україні та світі в контексті основних завдань екологічної дипломатії. Особливу увагу приділено інституціональному розвитку та пріоритетам дипломатичної діяльності, а також міжнародно-політичному співробітництву в питанні Чорнобильської катастрофи і міжнародній солідарності у вирішенні наслідків техногенних аварій. Увага звертається на особливості реалізації плану заходів і доручення МЗС України організувати проведення закордонними дипломатичними установами заходів у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи, у тому числі за участю представників української громадськості за кордоном, а також забезпечити участь у заходах в Україні іноземних делегацій та дипломатичного корпусу, акредитованого в державі.

Ключові слова: зовнішня політика, дипломатія, екологічна дипломатія, техногенна безпека, інституціоналізація, міжнародно-політичне співробітництво, Чорнобиль, Україна.

У нових умовах глобалізованого світу підтримка екологічної безпеки і сталого розвитку стає важливим аспектом міжнародних відносин в Європі й визначає напрямок розвитку європейського співробітництва, спрямованого на забезпечення спільної екологічної політики і екологічної дипломатії. Зважаючи на масштабність і важливість екологічних проблем, значною мірою обумовлених диспропорціями в розміщенні продуктивних сил та нераціональним природокористуванням, все більше уваги європейськими країнами приділяється питанням екологічної безпеки, її місця та ролі в системі національної безпеки, та пов'язаним з нею аспектам міжнародної стабільності.

26 квітня 1986 року сталася наймасштабніша трагедія за весь період існування Радянського Союзу – вибух четвертого реактора Чорнобильської атомної електростанції. Мальовнича природа навколишньої місцевості припинила своє існування. Тисячі привітних жителів були вимушені покинути рідні домівки та переїхати в безпечніші місця. Що далі відходять трагічні події техногенної катастрофи ХХ століття, то дедалі менше залишається серед нас високопрофесійних, відданих справі фахівців, які, акумулюючи неоціненні, унікальні знання з чорнобильських проблем, знають достеменно, з перших джерел те, що відбувалось і відбувається на об'єкті «Укриття» та ЧАЕС, у її 30-кілометровій зоні.

Використання міжнародно-політичних та політико-дипломатичних механізмів та відповідного дипломатичного інструментарію з метою становлення системи екологічної безпеки, т. зв. політика екологічної безпеки, представляє собою цілеспрямовану діяльність міжнародних організацій, національних урядів, неурядових громадських організацій, юридичних і фізичних осіб щодо зменшення гостроти екологічної кризи. За сучасних умов, коли відбуваються кардинальні зміни у взаємовідносинах суспільства й природи, продовжується широка екологізація людської свідомості, включення природоохоронних настанов у структуру прийняття рішень з усіх питань індустріально-технологічного і соціально-економічного розвитку, міжнародне співробітництво переміщається в площину екологічної взаємодії, спільного пошуку адекватних відповідей на існуючі глобальні виклики. У такій ситуації відбувається формування нового вектору розвитку міжнародних відносин і дипломатії в Європі, в основу якого покладено співробітництво у сфері захисту навколишнього природного середовища, і який розвивається під впливом глобальних екологічних проблем і процесів – екологічної дипломатії¹.

Європейське природоохоронне співробітництво, яке покликане як на національному, так і на регіональному рівнях знизити гостроту глобальних екологічних проблем, потребує наукового розуміння сутності та вироблення ефективних заходів щодо його оптимізації. Пошук ефективних засобів адаптації європейської спільноти до глобальних екологічних перетворень та адекватної моделі міжнародних відносин щодо попередження екологічних загроз стає одним із основних завдань дипломатії та політики європейських держав на

найближчу перспективу. Актуалізація екополітичної проблематики у міжнародних відносинах в Європі набуває особливого звучання для України як у зв'язку з її належністю до Європейського простору – одного з екологічно небезпечних і техногеннонасичених, так і з огляду на політику держави, спрямовану на інтеграцію у європейські правові, політичні, політико-дипломатичні, інституціональні та економічні системи й наближення до європейських норм і стандартів.

26 квітня 2016 року виповнюється 30 років з дня аварії на Чорнобильській АЕС. Багато держав розглядають ядерні технології як одне з найбільш ефективних рішень для задоволення зростаючої потреби в енергії, скорочення викидів парникових газів, пом'якшення змін клімату, а також як противагу коливання цін на викопні джерела енергії. У той же час не можна забувати про наслідки аварії на Чорнобильській АЕС.

Важливою складовою міжнародної та політико-дипломатичної діяльності України є міждержавна солідарність у вирішенні наслідків техногенних аварій, таких як, наприклад, аварія на Чорнобильській АЕС. Результативна міжнародна співпраця сприяє формуванню позитивного іміджу України у світі. Ми повинні внести свою частку для підняття авторитету України у світі, для розвитку дружніх взаємовідносин з іншими державами. Для того, щоб задіяти весь іміджевий потенціал нашої держави в подоланні міжнародно-політичних наслідків, а саме розв'язання економічних, політичних, дипломатичних, інституціональних, психологічних, соціальних та інших проблем, пов'язаних з аварією в Чорнобилі, а також ефективної реалізації основних завдань екологічної дипломатії, необхідно задіяти весь іміджевий потенціал нашої держави, необхідні продумана державна інформаційна політика й чітко спланована брендінгова кампанія. Вдале поєднання внутрішньої та зовнішньої складової іміджу, чітке формулювання завдань екологічної дипломатії, у сукупності надасть можливість скорегувати дещо негативний імідж України та створити підстави для формування позитивного іміджу України в питанні Чорнобиля.

Для створення, зміни та поширення ефективного іміджу України, із зазначеного вище питання, необхідно витратити ще декілька десятків років на цілеспрямовану та скоординовану діяльність у зазначеному напрямі, а саме: налагодити міжнародне співробітництво та залучення представників урядових структур, бізнесових кіл, представників

культури, освіти та засобів масової комунікації; дослідити сприйняття держави власним населенням та міжнародною спільнотою (яка виступає основним об'єктом іміджу), використовуючи кількісні та якісні методи дослідження; побудувати таку стратегію, яка повинна включати професійну модель іміджу; створити систему, яка б пов'язувала організації та відділи, що можуть бути частиною іміджу.

ООН відіграє провідну роль у міжнародних зусиллях, спрямованих на подолання та мінімізацію довготермінових наслідків Чорнобильської катастрофи. Упродовж 1994-2004 рр. «чорнобильське» питання знаходилося в компетенції заступників Генерального секретаря ООН, координаторів надзвичайної гуманітарної допомоги Я.Акаші (Японія), С.Вейра ді Мелло (Бразилія), К.Ошими (Японія), Я.Егеланда (Норвегія). З 27 квітня 2004 року координація роботи на цьому напрямі здійснюється Програмою розвитку ООН (ПРООН). Координатором міжнародного Чорнобильського співробітництва є один з найвищих посадовців в ієрархії ООН – Адміністратор ПРООН, що свідчить про вагу та місце тематики на порядку денному ООН.

Підхід Організації Об'єднаних Націй до проблем Чорнобиля полягає у зосередженні основної уваги на поступовому переході від гуманітарної допомоги до підтримки соціально-економічного розвитку постраждалих територій. У цьому зв'язку знаковою подією було схвалення у 2002 р. доповіді «Гуманітарні наслідки Чорнобильської ядерної катастрофи. Стратегія відродження», яка стала рамковим документом, що визначила нову стратегію діяльності ООН на десятирічний період у галузі допомоги постраждалим країнам.

В 1991 р. в рамках ООН було створено Між-установчу цільову групу з питань міжнародного співробітництва щодо Чорнобиля (Inter-Agency Task Force for the International Cooperation on Chernobyl), яка займається питаннями координації оперативної діяльності ООН на чорнобильському напрямі. У рамках ООН з 1991 року діє Чорнобильський цільовий фонд ООН (United Nations Trust Fund for Chernobyl), покликаний забезпечувати фінансову підтримку реалізації програм допомоги ООН. Значні обсяги фінансування на цілі чорнобильських проектів надходять з Цільового фонду людської безпеки, який знаходиться у спільному управлінні ООН та Уряду Японії та багатьох інших міжнародних проектів і програм.

Починаючи з 1990 р. Генеральною Асамблеєю ООН схвалюється резолюція «Зміцнення міжнародного співробітництва та координація зусиль у справі вивчення, пом'якшення та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи» (з 1993 р. – на дворічній основі, а з 2007 р. – на трирічній). З нагоди закриття Чорнобильської станції 55-ю сесією ГА ООН у грудні 2000 р. було ухвалено резолюцію «Закриття Чорнобильської АЕС», в якій Генеральна Асамблея привітала рішення Уряду України про закриття станції. На початку 1990-х років відповідні резолюції та рішення щодо Чорнобиля схвалювалися в рамках Економічної та Соціальної Ради та Дитячого фонду ООН. За підсумками дискусії Генеральна Асамблея ООН одностайно схвалила 15 грудня 2010 року ініційовану Україною резолюцію 65/131 «Зміцнення міжнародного співробітництва та координація зусиль у справі вивчення, пом'якшення та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи», яка закликає світове співтовариство продовжувати надавати необхідну ресурсну підтримку Україні та іншим найбільш постраждалим країнам у зусиллях, спрямованих на пом'якшення та мінімізацію наслідків Чорнобильської трагедії².

Важливим було прийняття попередньої резолюції Генеральної Асамблеї ООН 62/9 з питань Чорнобиля, якою проголошено Декаду відродження та сталого розвитку постраждалих регіонів, 2006-2016рр. На виконання згаданої Декади у 2008р. ООН завершило розробку нового десятирічного Плану дій ООН для Чорнобиля на період до 2016 році.

Традиційно кожного року у квітні у рамках ООН проводяться низка заходів з вшанування жертв Чорнобильської трагедії. Щорічно Постійним представництвом України при ООН спільно з неурядовою організацією «Світова передача інформації» проводяться тематичні міжнародні конференції з питань охорони здоров'я та навколишнього середовища, присвячені питанням Чорнобиля.

Важливим напрямом роботи дипломатів є забезпечення міжнародного співробітництва у контексті подолання наслідків Чорнобильської катастрофи³.

Ключовим заходом у проблематиці ядерної безпеки та подоланні наслідків аварії на Чорнобильській АЕС став Гаазький Саміт з питань ядерної безпеки (24-25 березня 2014 року). Головною метою Саміту було обговорення лідерами 53 дер-

жав та міжнародних організацій заходів з метою зміцнення фізичної ядерної безпеки та зменшення загрози ядерного тероризму. Країни-учасниці, у т.ч. Україна, оприлюднили письмові національні доповіді про прогрес у виконанні рішень попередніх зустрічей на рівні глав держав та урядів у Вашингтоні та Сеулі. Учасники Саміту схвалили підсумкове Комюніке, в якому підтверджується відповідальність держав за постійне забезпечення ефективної фізичної безпеки всіх ядерних та інших радіоактивних матеріалів.

Силами МЗС України в період 2011-2016 років забезпечено координацію міжнародного співробітництва в подоланні наслідків аварії на ЧАЕС. Зокрема, за сприяння МЗС активно розвивалося співробітництво з ЄБРР як адміністратором Чорнобильського фонду «Укриття» та Рахунку ядерної безпеки. Спільні зусилля спрямовані на будівництво нового безпечного конфайнмента (саркофага) і завершення реалізації інших проектів, які допоможуть перетворити регіон в безпечну зону. 15 травня 2014 року ратифіковано Угоду (у формі обміну листами) між Україною та ЄБРР про внесення змін до Рамкової угоди між Україною та ЄБРР стосовно діяльності Чорнобильського фонду «Укриття» в Україні від 20 листопада 1997 року. 18 липня 2014 року в штаб-квартирі ЄБРР проведені чергові засідання Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду «Укриття» та Асамблеї донорів Рахунку ядерної безпеки. Керівники ЄБРР схвалили виділення банком додаткового фінансування для завершення будівництва нового безпечного конфайнмента (НБК) на Чорнобильській атомній електростанції. Навесні та влітку 2015 в рамках чергових засідань Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду «Укриття» та Асамблеї донорів Рахунку ядерної безпеки Німеччиною також ініційовано обговорення питання дофінансування за рахунок інших потенційних донорів.

Завершити будівництво НБК планується наприкінці 2017 року. Загальна вартість проекту «План здійснення заходів на об'єкті «Укриття», в якому НБК є найбільш значущим елементом, становить близько 2,15 мільярдів євро. Кувейт, який діє через Кувейтський Фонду арабського економічного розвитку, виділив на виконання проекту «Укриття» в рамках чорнобильської програми 11,2 млн. дол. США, з яких 5,2 млн. – у квітні 2011 року під час конференції донорів, яка проходила в м. Києві. Посольство Королівства Саудівська Аравія (КСА) 13 лютого 2015 року нотою № 0056/15 поінформу-

вало МЗС України про наміри уряду КСА внести суму в розмірі 20 мільйонів доларів США на рахунок Міжнародного фінансування Чорнобильського Фонду при Міжнародному Банку реконструкції та розвитку. Про прийняття вказаного рішення КСА було оголошено під час Київського саміту з питань безпечного та інноваційного використання ядерної енергії з нагоди 25-ої річниці Чорнобильської трагедії (19-22 квітня 2011 року, м.Київ). Крім того, на запрошення Міжнародного агентства з атомної енергії представники Державного агентства України з управління зоною відчуження взяли участь у Пленарному засіданні Контактної експертної групи (КЕГ) МАГАТЕ, яке відбулось у період з 19 по 21 листопада 2014 року в м. Рим, Італійська Республіка. Метою засідання був обмін інформацією та огляд виконання країнами-членами Контактної експертної групи МАГАТЕ міжнародних програм так званої «ядерної спадщини» у Росії та інших країнах колишнього Радянського Союзу для того, аби допомогти державам ефективно координувати спільну діяльність у цій сфері в наступний період – 2011-2016 роки.

Чорнобильська катастрофа – екологічно-соціальна катастрофа, яка сталася вночі проти 26 квітня 1986 року і спричинена вибухом та подальшим руйнуванням четвертого енергоблоку Чорнобильської атомної електростанції вночі, розташованої на території України (у той час – Української РСР). Приблизно о 1:23:50 26 квітня 1986 року на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС стався вибух, який повністю зруйнував реактор. Будівля енергоблока частково обвалилася. У різних приміщеннях і на даху почалася пожежа. Згодом залишки активної зони розплавилася. Суміш з розплавленого металу, піску, бетону і частинок палива розтікалася під реакторними приміщеннями. Внаслідок аварії стався викид радіоактивних речовин, у тому числі ізотопів урану, плутонію, йоду-131 (період напіврозпаду 8 днів), цезію-134 (період напіврозпаду 2 роки), цезію-137 (період напіврозпаду 30 років), стронцію-90 (період напіврозпаду 29 років)⁴.

Ситуація погіршувалася у зв'язку з тим, що в зруйнованому реакторі не припинялися неконтрольовані ядерні і хімічні (від горіння запасів графіту) реакції з виділенням тепла, з виверженням з розлому протягом багатьох днів продуктів горіння радіоактивних елементів і зараження ними великих територій. Радіоактивний викид оцінюють потужністю як 300 таких бомб, яку скинули на

Хіросіму. Зупинити активне виверження радіоактивних речовин із зруйнованого реактора вдалося лише до кінця травня 1986 року мобілізацією ресурсів усього СРСР і ціною опромінення тисяч ліквідаторів. Катастрофа вважається найбільшою за всю історію ядерної енергетики, як за кількістю загиблих і потерпілих від її наслідків людей, так і за економічними збитками. Спершу керівництво УРСР та СРСР намагалося приховати масштаби трагедії, але після повідомлень зі Швеції, де на АЕС «Форсмарк» були знайдені радіоактивні частинки, які були принесені зі сходу – з СРСР, – та оцінки масштабів зараження, розпочалася евакуація близько 130 тис. жителів Київської області із забруднених районів. Радіоактивного ураження зазнали близько 600 тис. осіб. Навколо ЧАЕС створено 30-кілометрову зону відчуження. Зазначимо, завдяки мужності ліквідаторів наслідків катастрофи, аварія була локалізована. Багато хто з них втратили життя або втратили здоров'я і страждають від наслідків опромінення донині. Ідея Дня ліквідатора полягає в тому, щоб ще раз нагадати суспільству про проблеми ліквідаторів-чорнобильців⁵.

Міжнародне співробітництво у контексті подолання наслідків Чорнобильської катастрофи протягом 1986-2016 років безумовно дало свій позитивний результат. Ключовим заходом у проблематиці ядерної безпеки та подоланні наслідків аварії на Чорнобильській АЕС став Гаазький Саміт з питань ядерної безпеки (24-25 березня 2014 року). Головною метою Саміту було обговорення лідерами 53 держав та міжнародних організацій заходів з метою зміцнення фізичної ядерної безпеки та зменшення загрози ядерного тероризму. Країни-учасниці, у т.ч. Україна, оприлюднили письмові національні доповіді про прогрес у виконанні рішень попередніх зустрічей на рівні глав держав та урядів у Вашингтоні та Сеулі. Учасники Саміту схвалили підсумкове Комюніке, в якому підтверджується відповідальність держав за постійне забезпечення ефективної фізичної безпеки всіх ядерних та інших радіоактивних матеріалів. Особлива увага приділялась також проблематиці безпеки ядерних об'єктів на тимчасово окупованій території Криму та в регіонах, що знаходяться поблизу зони бойових дій на сході України. У результаті було досягнуто домовленості з МАГАТЕ щодо застосування угоди про гарантії між Агентством та Україною. Відповідне рішення було оголошено на генеральній конференції МАГАТЕ у вересні 2014 року. Також важливим елементом оцінки без-

пеки ядерних об'єктів іноземними фахівцями є вїзит делегації США до Південно-Української АЕС у період 8-12 грудня 2014 року.

МЗС України було забезпечено участь міжвідомчих делегацій у низці міжнародних заходів, присвячених питанням ядерної безпеки, зокрема, у семінарі «Внесок Резолюції Ради Безпеки ООН 1540 (2004) у сферу регіонального та глобального роззброєння та нерозповсюдження» (11-12 березня 2014 року, м. Астана, Казахстан); Третій сесії Підготовчого комітету Оглядової конференції 2015 року Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (квітень-травень 2014 року, м. Нью-Йорк), семінарі «Елементи ядерної безпеки» (27-31 жовтня 2014 року, м. Вільнюс, Литовська Республіка). У рамках Ініціативи країн Групи Семи «Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення» 30 червня 2014 року в Лондоні з метою подальшої консолідації міжнародної підтримки України в умовах військової агресії РФ, за ініціативою США та Канади відбулася зустріч Глобального партнерства, присвячена обговоренню проектних пропозицій України у сфері радіологічної, хімічної, біологічної та ядерної безпеки (РХБЯ безпеки). Важливими заходами, які забезпечила Україна по лінії Глобального партнерства, були українсько-німецькі консультації з питань РХБЯ безпеки (9-10 жовтня 2014 року, м. Київ) та засідання країн-учасниць у м. Берлін (3-4 листопада 2014 року).

Президент України Петро Порошенко оголосив 2016-й рік роком вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і пам'яті жертв Чорнобильської катастрофи (Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи» від 14 грудня 2015 року № 702/2015). Згідно з документом, П.Порошенко доручив Кабінету міністрів розробити та затвердити план заходів, передбачивши, зокрема заходи із поліпшення умов соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та ліквідаторів. Уряду доручено підготувати проведення 26 квітня 2016 року в Києві пам'ятних заходів. Також, згідно з указом, Кабінет міністрів має забезпечити своєчасне та в повному обсязі виконання фінансових зобов'язань України щодо внесків до міжнародних фондів з реалізації міжнародних проектів на Чорнобильській АЕС. Крім того, серед доручень урядові – у шестимісячний термін внести пропозиції зі створення Чорнобильського біосферного

заповідника, а також забезпечити до 1 липня 2016 року перегляд та уточнення меж територій зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, проведення інвентаризації земель, їх належного оформлення та реєстрації прав на землю. Обласні, Київська міська державна адміністрація за участю громадських організацій постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС мають розробити відповідні заходи на регіональному рівні.

МЗС України доручено організувати проведення закордонними дипломатичними установами заходів у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи, у тому числі за участю представників української громадськості за кордоном, а також забезпечити участь у заходах в Україні іноземних делегацій та дипломатичного корпусу, акредитованого в державі. Як відзначив Президент України (2005-2010 рр.) Віктор Ющенко: «Треба пояснити світовій громадськості – дата виведення з експлуатації останнього блоку не означає, що Чорнобиль позаду. Скоріш за все – тема Чорнобиля тільки починається»...⁶.

Отже, специфічна категорія дипломатичної діяльності – екологічна дипломатія, яка є об'єктивною реальністю більшості країн європейського регіону – на сьогодні не знайшла свого адекватного гідного втілення не лише у внутрішній політиці України, а й у науково-теоретичних розробках проблематики охорони навколишнього природного середовища. Останнім часом ця галузь дипломатичної діяльності фактично перетворилася на специфічну та важливу складову міжнародного співробітництва як у багатосторонньому, так і двосторонньому форматі. Злагоджена міжнародна діяльність українських установ з метою охорони навколишнього природного середовища дозволяє не лише оперативно реагувати на зовнішні виклики, але й використовувати екологічну дипломатію як засіб впливу та просування своїх інтересів.

Міждержавне екоспілкування та екоспівробітництво є новим інноваційним напрямом двосторонньої та багатосторонньої дипломатії. Міжнародний і міждисциплінарний характер екологічних проблем, від вирішення яких залежить виживання і подальший розвиток людства, призвів до появи нових нагальних питань, які торкаються міжнародних відносин, зовнішньої політики і диплома-

тії. Перш за все, це розробка засад міжнародного управління і глобального моніторингу навколишнього середовища, включаючи використання космічних конструкцій; вивчення питань екологічної безпеки та її впливу на послаблення міжнародної напруги і подолання конфліктів, а також на забезпечення національної, регіональної та глобальної безпеки; проблема переосмислення національного суверенітету в контексті забезпечення міжнародної екологічної безпеки; облік впливу різноманітних видів екологічної безпеки на міжнародні відносини; екологічна дипломатія і міжнародне право навколишнього середовища. У відповідь на нові виклики та екологічні загрози ХХІ століття актуалізувалася необхідність вироблення ефективних, заснованих на рівноправності міжнародних процедур і механізмів, які забезпечували б раціональне використання ресурсів планети як загальнолюдського надбання.

Пріоритетним завданням МЗС України у 2016 році є успішна реалізація плану заходів щодо організації та проведення закордонними дипломатичними установами заходів у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи, у тому числі за участю представників української громадськості за кордоном, а також забезпечення участі в заходах в Україні іноземних делегацій та дипломатичного корпусу, акредитованого в державі, як складової іміджевої та екологічної дипломатії України.

Пасивна участь України в процесі формування природоохоронного співробітництва міжнародної спільноти та малоефективна екологічна дипломатія України загрожує нашій державі втратою позицій у двосторонньому і багатосторонньому переговорному процесі з екологічної проблематики, можливості впливати на хід формування глобальної стратегії сталого розвитку та обстоювати свої національні інтереси в ході зазначеного процесу, нав'язуванням незрозумілих неадекватних пріоритетів, які не кореспондують з внутрішніми перевагами і національними цінностями нашої держави. Лише зрозумівши наявні загрози й кореспондувавши їх з ефективними заходами на національному рівні, Україна зможе стати активним учасником глобальної системи захисту навколишнього природного середовища, формувати її й адекватно забезпечувати підтримку своїх національних інтересів у галузі збереження та сталого використання природних ресурсів.

ПОСИЛАННЯ:

- ¹ Карнаухова А.М. Екологічна дипломатія набирає вагу [Текст] / А.М. Карнаухова // Політика і час. – 2006. – № 6. – С. 49-56.
- ² Кравчук Н.В. Загадка Чернобыльской катастрофы. Опыт независимого исследования [Текст] / Николай Кравчук. – М.: АИРО-XXI, 2011. – 104с.
- ³ Авдеева Т.Г. Экологическая дипломатия [Текст] / Т.Г. Авдеева // Международная жизнь. – 2001. – № 5. – С. 37-48.
- ⁴ Ушаков И.Б. Саноцентрическая оценка качества жизни при прогнозировании медицинских последствий сложных экологических ситуаций на примере чернобыльской аварии [Текст] / И.Б. Ушаков и др. // Авиакосмическая и экологическая медицина. – 1993. – № 5-6. – С. 33-42.
- ⁵ Пронин М.А. Номенклатура болезней при воздействии ионизирующих излучений [Текст] / М.А. Пронин и др. // Методологические и методические вопросы прогнозирования здоровья военнослужащих: тез. докл. / Военно-медицинская академия. – СПб, 1992. – С. 36-39.
- ⁶ Пронин М.А. Экзистенция: забытый Чернобыль: записки ликвидатора: философско-антропологический очерк [Текст] / М.А. Пронин. – М.: Канон+ РОИИ «Реабилитация», 2016. – 224с.: ил.

Tsivatyi V.G. Environmental Diplomacy on the Chernobyl Disaster: Institutional and International Political Cooperation Context / Diplomatic Academy of Ukraine the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine

The problems of technogenic safety in Ukraine and in the world in the context of the main tasks of environmental diplomacy. A special attention was paid to the institutional development of diplomatic activities and priorities as well as international political cooperation on the Chernobyl disaster and international solidarity in addressing the consequences of technological accidents. Attention is drawn to the peculiarities of the action plan and order of the MFA of Ukraine to organize foreign diplomatic institutions up to the 30th anniversary of the Chernobyl disaster, including with representatives of Ukrainian community abroad, and to ensure participation in the activities of foreign delegations in Ukraine and diplomatic corps accredited in the country.

Keywords: foreign policy, diplomacy, environmental diplomacy, technological safety, institutionalization, international political cooperation, Chernobyl, Ukraine.

Циватый В.Г. Экологическая дипломатия в вопросе Чернобыльской катастрофы: институциональный и международно-политический контекст / Дипломатическая академия Украины при МИД Украины.

Проанализированы проблемы техногенной безопасности в Украине и мире в контексте основных задач экологической дипломатии. Особое внимание уделено институциональному развитию и приоритетам дипломатической деятельности, а также международно-политическому сотрудничеству в вопросе Чернобыльской катастрофы и международной солидарности в решении последствий техногенных аварий. Внимание обращается на особенности реализации плана мероприятий и поручения МИД Украины организовать проведение заграничными дипломатическими учреждениями мероприятий в связи с 30-й годовщиной Чернобыльской катастрофы, в том числе с участием представителей украинской общественности за рубежом, а также обеспечить участие в мероприятиях в Украине иностранных делегаций и дипломатического корпуса, аккредитованного в стране.

Ключевые слова: внешняя политика, дипломатия, экологическая дипломатия, техногенная безопасность, институционализация, международно-политическое сотрудничество, Чернобыль, Украина.

Стаття надійшла до редколегії 26.12.2015

Прийнята до друку 15.02.2016